

LA FOLLETTE OBDO-
DIL VRHOVNO SODIŠČE.

V svojem govoru na konvenciji A. F. of L. je rekel, da pet sodnikov vlada Združenih držav.

PLOHA RESOLUCIJ NA KON-
VENCIJAH

Cincinnati, O., 15. jun. — Senator La Follette je včeraj govoril na konvenciji Ameriške delavske federacije. Ves njegov govor se je sukal okrog vrhovnega zveznega sodišča, katerega je ostro kritiziral zaradi razveljavljanja zakonov na temelju neustavnosti. La Follette je dejal, da je nujno potreben nov amandament v ustavi, ki odvzame nižjim sodiščem pravico zmetavanja zakonov pod pretvezo neustavnosti, ako pa vrhovno sodišče zavzame zakon, tedaj mora imeti kongres pravico, da ponovno sprejme dotični zakon kakor mora biti neopovrljiv, izjemni če ga odpravi kongres sam.

La Follette je omenil eno zadnjih razsodb vrhovnega sodišča glede razveljavljanja zakona proti otroškemu delu. Ta razsodba je tipična, ki kaže, da vsak napreden in humanitarni zakon, ki je v škodo velikim finančnim interesom, je zavrnjen kot neustaven.

“To dokazuje, da zakon ni to, kar sklene kongres, marveč to, kar reče vrhovno sodišče,” je rekel govornik. “Čelo ustava ni to, kar značijo njene jasne besede, temveč to, kar deset moči misli, da je. Pet moči v vrhovnem sodišču, to je večina vrhovnih sodnikov, faktično vlada Združenih držav. Devet advokatov, ki tvorijo vrhovno sodišče, je v službi do smrti; ljudstvo jih ne voli, imenuje jih predsednik. Predsednik Harding je imenoval bivšega predsednika Tafta začetnikom vrhovnega sodišča. Moč, katerega je ljudstvo zavrglo pri volitvah in mu dalo tako rekoč nezaupnico glede njegovega štirinastletnega predsedovanja republiki, je na ta način dospel do največje oblasti in velikega prestiza v deželi samo zato, ker ga je imenoval sedanji predsednik. Ako bi volilci izbrali vrhovne sodnike, ne bi bil Taft nikdar izvoljen.

Ameriško ljudstvo prenaša že desetletij veliko krivico, izvršujočo iz razsodb vrhovnega sodišča, toda do danes še ni storilo koraka, da jo popravi. Čas je torej, da to storimo. Čas je, da vzamemo sekuro in odsekamo monstrozni izrastek na telesu naše vlade. Vrhovnemu sodišču je treba vzeti oblast, katero si je uzurpiralo, in podvreči sodišče volji in kontroli ljudstva.”

Ko je La Follette omenil Tafta v svojem govoru, so se čuli po vsej dvorani sikajoči medklici proti Taftu. Gompers je hitro prišel razbijati s kladivom in preprečil demonstracije.

Včeraj so se pojavile resolucije za reorganiziranje Ameriške delavske federacije po industrijah. E. H. Fitzgerald, delegat Bratovščine železniških klerkov, je predložil resolucijo, ki zahteva, da Ameriška delavska federacija stori potrebne korake za solidarniziranje svojih vrst in prvi korak v to smer mora biti, da se vse unije reorganizirajo po industrijah. V ta namen se ima vršiti izredna konferenca vseh mednarodnih unij.

Druge resolucije, ki so bile predložene včeraj, zahtevajo priznanje Obregonove vlade v Mehiki, izražajo simpatije z revolucionarji v Indiji, zahtevajo odprekile sodnikov, obsojajo tajno organizacijo Kukulskan, zahtevajo, da kongres sprejme ponudbo Henry Forda glede izdelovanja umetnih gnojil v Museo Shoaum, izrekajo opozicijo proti Cummins-Echovevemu železniškemu zakonu in obsojajo vladni železniški delavski odbor, ki je znižal mezo železniškim delavcem.

Predložena je bila tudi resolucija, ki zahteva, da kongres zabrani vstop v Združene države slehernemu imigrantu, ki ni sposoben na državljanstvo; druga je pa na-

KANHAŠKI BABONI PREMOMA
BI RADI ZDOBILI STAVKO.

Imeti hočejo odprto delavnico.

Topeka, Kans. — Premogovniški operatorji v Kansasu nameravajo uvesti odprto delavnico za rudarje. To je bilo razvidno tle dni, ko je prišla vest, da bo governor Allen konferiral s operatorji glede vprašanja, kako je treba “zaščititi rudarje, ki hočejo delati”. Sodniki industrijskega sodišča priznavajo, da je to namen konference. Zatenkrat bodo poskušali s posebnimi deputiji, ako pa to ne bo pomagalo, je Allen pripravljen mobilizirati narodno gardo. Kanhaški operatorji so zdaj gadjli po Lewisovi kakor po Howatovi uniji rudarjev.

RUDARJI PONOVO
ZAVRGLI RAZSODIŠČE.

Operatorji s polja trdga premoga so nato zavrgli pogajanja.

PREMOGARJI V INDIANI ZA-
PRLI JAMICE.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Predstavniki organiziranih rudarjev na antračnem polju so 14. t. m. ponovno zavrgli predlog operatorjev, da se sporna vprašanja izroče razsodišču v roštev, katerega imenuje predsednik Harding. Operatorji se nato odklonili nadaljna pogajanja z rudarji.

Terre Haute, Ind. — Stavkujoči rudarji so v sredo ustavili kopanje premoga v takozvanih “wagon mines”, odprti jamci, ki se nahajajo v tukajšnji okolici. Demonstracije rudarjev, ki so obkajali jamice, so bile uspešne. Lastniki jamic so pozneje izjavili, da ne bodo več kopali premoga, izjemni ako jim sodišče podeli “indefunkten” proti rudarjem.

Salt Lake City, Utah. — V okolici bližnjih premogovnikov so izbruhnili izgrezi 14. t. m., ko so operatorji skušali privedi stavko-kaze k rudnikom. Izgrezi so bili v Jacobson, kjer so počili strelni vlak, v katerem so bili stavkokaži. Nekaj kompanijski policist je bil ubit in H. P. Lewis, generalni upravitelj Standard Coal kompanije v Standardvillu, je bil ranjen. Lewis je vodil lokomotivo, ko je moštvo vlaka odredilo službo z izjavo, da ne bo prevažalo stavkokažov.

Napadaleci, ki so streljali na vlak, so se umaknili in nihče ne ve, kdo je bil. Nihče ni bil aretiran. Governor Mabey je brž razglasil obsešno stanje v stavkovnem okrožju in odredil mobiliziranje narodne garde v Salt Lake Cityju in Ogdenu.

OBRAVNAVA PROTI RUDAR-
JEM V W. VIRGINIJI.

Rudar-pridigar pred sodiščem.

Charles Town, W. Va. — V pondeljek je bila otvorjena obravnava proti rudarju Jamesu E. Wilburnu, ki je ob enem baptistovski pridigar. Obtožen je, da je vodil skupino rudarjev, ki so ustrelili deputiterja Johna Goreja v zadnjem avgustu, ob času znanega oboroženega pohoda rudarjev v okraj Mingo.

Tožiteljstvo je zaključilo svojo stran obravnave po treh dneh. Petnajst državnih prišč je bilo zaslišanih. Zagovorništvu je pozvalo svoje priče v četrtak.

AMERIŠKI SLANIK IZGINJA.

Bayside, N. J. — Reka Delaware je še pred deset leti mrgolela ameriških slanikov. Po izjavi ribičev so jih ušli do petdeset tisoč na dan, v celi sezoni pa do pet sto tisoč. Letos se je lov na te ribe prav slabo obnesel. Ušli so v celi sezoni komaj petdeset tisoč slanikov.

Ribiči sodijo, da kemikalije in olje, ki prihajajo v reko in jo onesnažijo, povzročijo, da slaniki izginjajo. Ameriški slanik je veliki kot večji kot njegov evropski sorodnik, ker vsaki doraste do tri deset palcev na dolgot. Riba je

ALI JE TAKOZVANA
POŠTENA CENA
SPLOH POŠTENA?

PREDSEDNIK RUDARSKO OR-
GANIZACIJE MENI, DA NI.

Menda je bila znižana, cena pri-toni premoga se pa povisla za \$1.05.

New York, N. Y. — John Lewis, predsednik rudarske organizacije U. M. W. of A., pravi, da takozvana poštena meza za premog, določena po Hooverju in premogovniških podjetnikih s polja mehkega premoga, je vse kaj drugega kot poštena.

“Mr. Hoover je določil za tono premoga pri rudniku kot maksimalno ceno \$3.50,” pravi Lewis v svoji izjavi. “Tem podjetnikom je bila v vojnem času dovoljena cena \$2.45. Tako dovoljuje mr. Hoover tem podjetnikom povisati ceno za \$1.05 pri toni nad liberalno vojno ceno, dovoljeno od vlade.”

“Priznali niso, da so podjetniki knizali mezdo od 40 do 50 odstotkov. Ker so se znižali produkcijski stroški, bodo podjetniki pri toni premoga imeli več kot \$1.05 profita, kot so ga imeli v vojnem času.”

Lewis je dalje izjavil, da ni res, kar trdi governor Allen, da v Kansasu dela tri tisoč rudarjev. Po njegovi izjavi dela osem sto rudarjev v malih rudnikih.

Okrožnica, ki jo je izdala eksekutiva rudarske organizacije, izjavlja, da je stavkovni položaj izboren. “Stotine tisočev rudarjev s polja mehkega premoga in njih bratov s antračnega polja stoji vama ob rami v tem velikem boju. Njih boj je veličanstven. Poleg organiziranih rudarjev na polju mehkega premoga smo organizirali še sto tisoč rudarjev, ki so se pridružili stavki v Pennsylvaniji, Zapadni Virginiji, Coloradu, Utahu in Novi Mehiki. Ti rudarji so delali pred prvim aprilom v neorganiziranih rudnikih, zdaj so pa člani organizacije. Veselo so se pridružili velikemu boju in z upanjem pričakujejo odpravo industrijske tlake, v kateri so dolgo časa delali,” pravi okrožnica.

PROHIBICIONISTI MED
SABO.

Washington, D. C. — V prohibicionistnem kotlu kopet vre in prohibicionisti se lasajo med sabo, da je vselej. Pred njimi je vprašanje, ako se sme na ameriških ladijah prodajati opojna pišjača, ko se ladije nahajajo na oceanu zunaj trimiljskega pasa. Govore se najbolj zmedene govornice in prohibicionisti skušajo preupiti drug drugega. Eni trdijo, da se sme opojna pišjača prodajati, ako so ladije zunaj trimiljskega pasa, drugi pa ravno tako odločno trdijo, da se opojna pišjača ne sme prodajati. Najlepše na stvari je pa, da je celo štrono zmešal Adolphus Busch, nekdanji največji pivovar v Združenih državah. Pisal je pismo predsedniku Hardingu (v katerem ga je opozoril, da vlada Združenih držav krši Volsteadov prohibicionistični zakon, ker dovoli na vladnih ladijah prodajati opojne pišječe, kadar so zunaj trimiljskega pasa. To pismo je povzročilo, da je prišla voda vreti v prohibicionistnem kotlu.

BREZKRAVNA ŠPEKULACIJA
GA JE SPRAVILA V KAŠO.

Chicago, Ill. — James Holloubeck je prišel v Chicago s velikimi nadami. Imel je sto tisoč dolarjev, da kupi v prihod Kansas Cityja, da pokupi vso pšenico in tako postane pšenični kralj. V Chicago je komaj nekaj tednov.

Zdaj so ga aretirali, ker ni mogel poravnati hotelskega računa za dvajset dolarjev.

HUGHES JE DOVOLIL POSO-
JILO JUGOSLAVIJI.

Bankirji lahko posodijo 25 milijonov.

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je v sredo obvestil ameriške bankirje, da nima nič proti temu, če posodijo jugoslovanski vladi petindvajset milijonov dolarjev. Jugoslavija je skušala najeti sto milijonov dolarjev posojila v Združenih državah.

KAKO SE GODI AMERIŠ-
KIM DELAVCEM V RUSIJI.

TIKOVNA AGENCIJA “ASSOCIATED PRESS” JE OITATE-
LJEM PREDLOŽILA ČASNI-
KARSKO KACO.

Oficijelno poročilo pripoveduje kakaj drugega kot brzojavka časnikarske agencije iz Revala.

New York, N. Y. (Federated Press. Harry Godfrey). — Mogoče ste čitali pred nekaj dnevi brzojavko časnikarske agencije “Associated Press” iz Revala v Estoniji, ki pravi, da so “nekateri” ameriški delavci, ki so odšli v Rusijo, da delajo v Kuzbaških pokrajinah, Uralu in Kuzneckijevi kotlini, izgubili pogum in da so izjavili, da so jim bile razmere v Rusiji prikazane v napačni luči, zaradi tega se žele vrniti nazaj v Združene države.

Tukaj so fakti, ki jih je prejel zastopnik Federaliziranega tiska v Kuzbaški pisarni, šte. 110 W. 40 Street, New York City.

Prvič, cela povest, v kolikor se nanaša na Kuzbaško organizacijo, je neresnična. Drugič, vse informacije v pisemih in brzojavah, ki so bile odposlane skupine, katere so šle delati iz Amerike v Kuzbaške pokrajine, včevši avtoritativni odgovor iz Moskve za poizvedovanje, so zadovoljivega značaja.

Da tukajšnja pisarna dobi dokaz glede tega, je brzojavila svojem zastopniku v Moskvi William D. Haywoodu. Brzojavka se glasi:

“Tukajšnje časopisje prinaša senzacionalne vesti o nezadovoljnosti kuzbaških delavcev, ki izjavljajo, da zapuste Rusijo. Prosimo, odgovorite nam brzojavno.”

Odgovor se glasi: “Prva skupina je dospela na določeno mesto. Druga skupina je dospela v Petrograd, kjer so jo sijajno sprejeli. Transportacija izvršena. Druge želje nimajo, kot da hitro dospo na delo. Poljite rudarske krampe, lopate, žage. Poljite izvežbane rudniškega inženirja.”

Tukaj so pa zdaj fakti, na podlagi katerih je časnikarska agencija izdelala svoje poročilo, kot so jih podali uradniki Kuzbaške organizacije. Med delavci sta tudi William Adamek in Joseph Stika, katere spremljajo njune žene. Zaposlila sta New York pod vodstvom Društva za tehnično pomoč sovjetski Rusiji. V zvezi nista bila nikdar s Kuzbaško organizacijo in nikdar nista imela namena, da gresta v Ural ali v Gubirjo. Po izjavi tajnika Društva za tehnično pomoč Sovjetski Rusiji sta bila Stika in Adamek edina nezadovoljna med sedem sto delavci, ki so letos odšli v Rusijo pod raznim vodstvom.

Društvo za tehnično pomoč izjavlja, da je imelo poteškoče s njima, če predno sta zapustila New York. Na potu se nista pridružila svojim tovarišem in nista s njimi obsevala. Vozila sta se v višjem razredu in jasno sta povedala, da mislita, da bosta v Rusiji imela dobre čase. In ko so došli pry vesti, ni bil nihče razočaran.

V pisarni so povedali, da Rusija potrebuje delavce, a pazili bodo, da te vrste ljudi ne bodo več odhajali v Rusijo, kajti delavci, ki odhajajo v Rusijo, morajo biti pripravljeni, da jih tam čaka trdo pionirsko delo. Vse organizacije, ki pošiljajo delavce v Rusijo, pazijo na to, da so skupine dobro opremljene s orodjem in živim, da ne bodo stradali delavci, ki odhajajo na ekonomsko fronto.

Kuzbaška organizacija ne sprejme nobenega delavca, ki se ne zaveda, da tam še ni industrija razvita, da se tam običajno ne

SAMOMORI MED
BIVŠIMI VOJAKI NA-
VADNA PRIKAZEN.

PO DVA IZVRŠITA POVPREČ-
NO VRAKI DAN SAMOMORI.

Kje so vzroki za te samomore?

New York, N. Y. (Federated Press). — Po izjavi C. J. Harris, uradnika v glavnem stanu Ameriške legije v Indianapolisu, izvršita vsaki dan povprečno dva bivša vojaka samomor. Harris nadaljuje, da so bili skoraj vsi ti samomorilci na bojni fronti v Franciji. Vojaki zdravniki so jih priznali za normalne, ko so bili odpušteni iz vojaške službe.

Kakšni vzroki pade te ljudi v prostovoljno smrt, katere so specialisti spoznali popolnoma zdravim, da povprečno prideta dva samomora na dan?

Brezposelnost! Nemogoče je dobiti delo, pošteno delo, ki človeka tudi pošteno prehrani. Marsikateri ne more zaslužiti, da prehrani svojo ženo in otroke. To so izrodki današnjega gospodarskega reda.

Sveda tako ne govori uradnik Ameriške legije. Prevede še živi ob spominih, da so jih kaptani industrije in drugi velebitni interesi ob odhodu v Francijo pozdravljali s lahkavimi besedami in jim klicali, da so junaki. Takim ljudem ne gre v glavo, da ti privatni velebitni interesi ne ščitijo zdaj tako, kot pri odhodu vojakov na bojno fronto.

Zelo važno je, da javnost pozna dejstvo, ki obseva zelo široko polje, v katerem se nahajajo ti doaluzni vojski, da zakon določa, da bivši vojak ni upravičen do brezplačne zdravniške pomoči in okrb, ako se posledice njegovih ran, telesnih ali duševnih poškodb ne pokažejo po preteku dveh let po odpustu iz vojaške službe. Zdravniki in psihatri izjavljajo, da dostikrat mine pet ali še več let, da se pokažejo posledice takih poškodb.

Okriba pohabljenih in polkodo-vanih vojakov je poverjena veteranskemu biroju Združenih držav. Biro pa ima na razpolago samo 6,000 postelj za bolnike, ki bolehnjo na živčnih in možganskih boleznih. Prejaka je dognala, da je v petnajst državah in Distriktu Kolumbije 24,000 takih bolnikov.

VREDNOST ZADRUŽNE ORGA-
NIZACIJE OB ČASU STAVKE.

New York, N. Y. — Poročilo, ki je ravnokar dospelo sem, pripoveduje, kolike vrednosti so zadrzne organizacije ob času stavke za stavkujoče delavce. Ko so lani stavkali rudarji v Veliki Britaniji, so zadrzne organizacije stale trdno ob strani rudarjev. Delavci pravijo, da so zasluze zadrzne organizacije tako velike, da se ne smejo pozabiti. Samo v denarju so posodile zadrzne organizacije stavkujočim rudarjem 605,719 sterlingskih funtov (\$3,929,595). Veliko del tega posojila so rudarji že vrnili.

Ta vsota ne vključuje obedov, ki so jih zadrzne organizacije delile stavkarjem zastoj. Ena sama zadruga je pripravljala obed za tri sto petdeset otrok. Druge zadrge so rudarjem dajale dvorane za zborovanja zastoj, kivila so jim pa prodajale po relikviji ceni. Poleg so zadrge darovale še velike vsote v stavkovni sklad.

KUKLUKSOVSKI NAČELNIK
SE NE SMATRA KRIVIM!

Los Angeles, Cal. — G. W. Price, bivši kraljevski “klig” kukluksoveev v Kaliforniji, je izjavil, da je nekriv. Obtožen je, da se je udeležil upada v Inglewood. Pri tem upadu je bil neki konstabler ustreljen, neki drugi pa ranjen, ko je konstabler pomagaj kukluksoveev pri upadu. Obravnava je določena na dne sedmega avgusta.

kanje živele in da je treba solidarnosti, da se premagajo poteškoče.

VLADA NAJ POVRNE DENAR-
NO KAZEN PROFITARJEM!

Nezaslišana predloga v kongresu.

Cincinnati, Ohio. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije poroča, da je v teh dneh, ko se juistični department nerodno pripravlja na postopanje proti vojnim profitarjem, ki so osleparili vlado za milijone dolarjev, senator Elkins iz West Virginije predlagal v senatu, da vlada povrne denarno kazen vsem profitarjem, ki so bili med vojno in po vojni kaznovani zaradi kršenja Leverjevega živilnega zakona. — Predloga ni naredila v kongresu najmanjšo razburjenost in tudi kapitalistično časopisje se prav nič ne škandalizira zaradi tega.

DRŽAVA BI MORALA
ZAVAROVATI DELAVCE.

Socialistični kongresnik London je sopol bičal guile ramene.

DEBATA O SOCIALIZMU V
KBOBNICOL

Washington, D. C. — Meyer London, socialistični kongresnik iz New Yorka, je zadnji pondeljek v nižji kongresni abornici nastopal straliko, ki so ga dignili nasadnjaški kongresniki v debati glede predloga o delavskem odškodninskem zakonu za Kolumbijski distrikt, katero je predložil Fitzgerald iz Ohia.

Mnogi republikanci in demokratje so napadali predlogo s stališča, da je “socialistična” in sili na socializem kot nekaj strahnega. London je zagovarjal predlogo in strgal krinko terorizma s silke, ki so jo kasali nasprotniki. London je povedal odprto, da vsa opozicija proti predlogi izvira iz velikih zavarovalniških druš, ki so v strahu za svoje privatne interese.

“Zavarovalnina ne bi smela nikdar biti privatna funkcija ali biznis,” je rekel London. “Smrt je gotova reč za vsakega človeka in družbo, ki zavarujejo za posmrtnino, delajo po matematičnem zakonu, ki je neizbežen, zato najnejo velikanske dobičke. Imejte kakrnekoli izgovore in upravičovanja za privatna podjetja v industrijah, kjer po našem mnenju odločuje inelatita in smelnost posameznika, ne velja ta izgovor za zavarovanje. Statistika, ki je tukaj, dokazuje, da privatni zavarovalničarji poro 33 odstotkov na visoke plače, drago reklamo in velike štabe agentov; ves ta denar se, bi lahko prihranil, ako bi bilo zavarovanje nacionalizirano. Delavci po vsem svetu, v Evropi in Ameriki še posebej, zahtevajo državno zavarovanje ne samo za posmrtnino, marveč tudi zoper industrijske bolezni, telesne poškodbe, starost in presgodnje onemoglost. To zahtevajo farmarji, kjer so organizirani. Stralike, nasprotujte, zavlačujte, napadajte in podedenajte kolikor hočete — državno zavarovanje pride in mora priti.”

NAAŠKA KONFERENCA
OTVORJENA.

Rusi pridejo 26. junija.

Haag, Holandija, 15. jun. — Ekonomski konferenca, ki se ima baviti s vprašanjem ruske rekonstrukcije, katerega ni mogla rešiti genovska konferenca, je bila danes otvorjena.

Navzoči so le ententni veljaki. Ruska komisija pride v Haag prihodnji teden, kajti konferenca s sovjetskimi delegati se otvori šele 26. junija.

STRANJE OTROK SE SMATRA
ZA PRETEP.

Savannah, Ga. — Sodnik John Schwartz je odločil, da nihetji izvrše kaznjivo dejanje, ako libajo otroke v šoli. Sodnik je izročil N. B. Klossa, učitelja na ljudski šoli, višji sodniški instanci, ker se je mati pritožila, da je učitelj s šibo našelkal njenega dečka. Sodnik je dalje izjavil, da šolski svet nima pravice odločiti, da se otroci libajo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$3.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na inozemstvo \$5.00.

Nadler na vso, kar ima stih s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Junija 20-22) poleg vsakega listna na naslovo pomeni da vam je s tem dostavljena naročnina. Posvetite jo posebno, da se vam ne uveljavi list.

PROSPERITETA?!

Napovedujejo in napovedovali so jo, še predno je bilo sklenjeno premirje. Ali ta šmentana prosperiteta le ne pride za ameriško ljudstvo, dastravno so minila že več kot tri leta po sklenjenem premirju.

Ako so preroki, ki so napovedovali prosperiteto, imeli pri svojih prerokbah v mislih, da se prosperiteta razlije le prek profitarjev, se niso zmotili v svojih prerokovanjih. Od kar je pričela vojna in do današnjega dne profitarji še vedno gazijo v prosperiteti do vratu in skoraj tonejo v nji.

Številke, ki jih je obelodanil trgovski tajnik o izvozu iz Združenih držav in o uvozu vanje, govore bržkone resnico, da sta se izvoz in uvoz v zadnjih deset mesecih znižala. Ako pa čitamo letna poročila raznih korporacij, se zopet prepričamo, da privatni bizniški interesi prejema tako lepe dobičke, kakor da industrija obratuje s polno paro.

Prosperiteta se je zdaj držala profitarjev in vsa znamenja govore, da se jih v bodočnosti še drži. Rudarji so na stavki in nič se ne sliši, da so premogovniški podjetniki ozdravili svoje trmoglavosti in da so pripravljeni pogajati se z zastopniki rudarjev. V tovarnah ne morejo delati, ako ne prihaja premog redno na trg, ker ga potrebujejo za proizvodnjo gonilne sile. Dokler je v rudniški industriji tak položaj, še ne bo boljših časov za rudarje.

Najbolj slabo plačanim železniškim delavcem so znižali mezdo. Glas o tem mezdnem znižanju še ni prodrl v vse kote Združenih držav, že naznanjajo, da se mezda zniža tudi drugim železničarjem. Prav ničesar še ni bilo slišati, da dobro porežejo dividende železniškim magnatom. Nekaj so sicer pisali, da se dividende skrajšajo za eno četrtino odstotka o garantiranih dividend, kar je seveda toliko kot nič, ali kdo ve, če bo tako, kadar bodo železniške družbe zaključile svoje letne račune. Za železničarje, ki obratujejo železnice in skrbje, da ne zastane trgovina, tudi še ni pričakovati, da se obrne na bolje, dokler jim režejo mezde. Z železniškimi magnati je seveda drugače. V gospodarski krizi smo, a železniški magnati imajo garantirane dividende!

Prosperiteta je tukaj, toda ne za tiste, ki si morajo v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh. Zanje sploh ni nikdar prosperiteta. Oživiljenje trgovine in industrije pomeni zanje več garancije, več trpljenja in zgodnji grob. Prosperiteta v današnjem gospodarskem sistemu je taka reč, da se drži le tistih, za katere drugi delajo!

Prosperiteta pride nekega dne tudi za vse ameriško ljudstvo. Takrat ne bo več kapitalističnega načina za blagovno produkcijo in distribucijo. Takrat se ne bo produciralo zaradi profita, temveč bodo producirali za ljudske potrebe. Kdaj se to izvrši, ni odvisno od kakšnega čudeža. Tudi nihče ne bo prišel na svet, da ljudstvo odreši, kajti tisti časi, ko se je dalo lepo pripovedovati, da pride odrešenik na svet, da ga odreši, in je ljudstvo skozinokoz verjelo v take pripovedke, so minuli. Ne bo jih več nazaj. Ti časi spadajo le še v lepe verske bajke in v zgodovino.

Ljudstvo mora postati sam svoj odrešenik. Delati mora samo za prosperiteto, ako je hoče biti deležno. Kadar so volitve v postavodajne zbornice, lahko ljudstvo napravi velik korak proti prosperiti, ako pravilno rabi volilni listek. Dozdaj je ljudstvo ob času volitev vedno poslušalo tiste preroke, ki so zvesti oprode profitarjev in ljudskih izkoriščevalcev. To je vzrok, da ljudstvo, ki dela na polju, v tovarnah, transportnih podjetjih in v rudnikih do danes še ni bilo deležno prosperiteta. Nikdar se ni to ljudstvo v velikem številu organiziralo in pogovorilo med sabo, kdo naj bo njegov poslanec v zakonodajnem zboru, da bo res zastopal ljudske interese.

Letos v jeseni bodo zopet volitve. Delavno ljudstvo lahko nekaj stori, ako hoče, da se približa prosperiteti. Pri prihodnjih volitvah lahko zopet stori velik korak naprej proti prosperiteti. In če bo ljudstvo pametno, lahko v dvajset letih doseže to, po čemur kopirni, to je prosperiteto. Organizirati se mora politično v socialistični stranki, postaviti mora svoje kandidate in jih tudi izvoliti. Ako bo ljudstvo tako delalo, tedaj je upanje, da bo tudi zanj prosperiteta kmalu tukaj.

SLIKE IZ NASELBIN.

Rock Springs, Wyo. — Odkar je stavka premogarjev, je malo dopisov iz te okolice, dastravno je nastanjenih tu na stotine Slovencev. Nismo se vrnili nazaj na delo, temveč imamo 100 odstotno stavko. Nikdo se ne zmeni, kaj rečejo k temu družbe. Prvo so napovedovali, da bodo 1. junija vse vrgele iz kompanijskih stanovanj in govorili so, da bomo mi delat za plačo kot je bila leta 1917. In potem, ko bo podpisana lestvica, če bo kaj več, da nam bodo vse za nasaj plačali. To je pa vrag, da nihče neče o tem slišati, je ostale samo pri govorjenju in nas niso mogli speljati.

Iz južnega Colorada sem dobil od prijatelja pismo prav žalostne vsebine, kako da tam opravljajo dela. Le bodite na strani kompanij tam doli v Coloradu, toda zmagali bomo v vse tem, in tedaj bo zavedno delavstvo napravilo s vami obračun. Zavednim premogarjem po Coloradu vsa čast, da stoji tako trdno na stavki. Prijatelj mi tudi piše, da so prišli tja in Illinois, Pennsylvanije in tudi od tu tja delat ter da imajo unijake karte kar za tri mesece plačane, in kadar bo stavka končana, da se bodo vrnili nazaj k svojim lokalom.

Bodite torej previdni rojaki iz omenjenih držav in pazite, kdo se bo vračal k vam, ki bo stavka končana. Vsi, ki opravljajo delo in ste člani naše organizacije, SNFJ, pomnite, da vam kaj takega ne dovoljujejo pravila in vedite, da bo jednota s vami postopala po pravilih. Nekateri govorijo, da bo glavni odbor sklepal ter določil kdo se je pregrešil proti pravilom in kdo se ni v tem smislu pravi postopal, jaz pa mislim, da bo o tem sklepalo članstvo s splošnim glasovanjem, ki bo postopalo s njimi kakor zasluži. — Stavkar.

Yukon, Pa. — Vstrajno stavkamo že od 1. aprila, ker vemo, da bomo kočno prišli do zmage. Premogovni operatorji se seveda prisažujejo, da bi nas porasili in to imajo dovolj pretepačev in "kozakov", da nas napadajo na javni cesti in nas gonijo v kompanijsko pisarno, kjer ima kompanija svojega mirovnega sodnika. Po svoje delajo kakor se njim ljubi, obsodijo Slovence na odraze se na kake zakone, če pa jim Slovek zatrdi, da je pripravljen delati, tedaj je seveda prost kazni, drugače mora plačati po \$5 do \$50.

Toda ne pustimo se soditi od takih kompanijskih sodnikov, za nas je merodajno samo javno sodišče. Vemo sicer tudi o tem, da je bolj nagajeno na stran kompanije, vendar mera na tem sodišču kompanija imeti dokaze, če hoče, da njej na ljubo koga obsodijo. Na kompanijskem sodišču če Sloveka obsodijo, zato ni treba dokazov.

Dne 11. t. m. smo imeli jako slabo vreme. Zvečer se je približala nevihta, pričelo se je bliskati in tedaj je kompanija zadela neureča. Strele je udarila ravno v kompanijski reflektor in ga tako poškodovale, da smo bili popolnoma v temi. Uro na to se jim je posrežilo dati na ono mesto drug reflektor, da so nam mogli zopet svetiti. Drugo jutro se je "kozaki" skakali po naselbinah in poljevali od nas stavkarjev, če vemo, od katere strani je udarila strela. Tega nikdo ni vedel. Pregledali so na cesti več avtomobilov, če je na katerem orojke, pa niso ničesar dobili. Gotovo bodo sedaj sumili stavkarje, da so razbili njihov reflektor ne pa Boga, ki se mu bržkone zdi, da kompanija še malo pregrede postopa s nami. Upam, da bodo bratje Poljaki, ki pridno sahajajo v cerkev sprosili od Boga, da bo kasnoval kompanijo dokler ne prizna unijo, 20 odstotnega povznanja mezde in šest urni delavnik.

Dokler kompanija ne bo prisnala naših zahtev, ne bomo prišli na orodje. Bratje, stavkarji naj bi se bolj pogosto oglašali s dopisi, da bomo vedeli za vsako naselbino, posebno pa prosim brate v Fayette co., da se oglašajo. Držimo se čvrsto, kajti znamenja pokazujejo, da smo blizu zmage. — V. E.

Osage, W. Va. — Naša naselbina se nahaja sedaj v pravi neprijetni položaj. Dne 7. junija so nam v drugi poslati letake, da se moramo izseliti do 12. junija do 9. ure in na letakih je bila zahteva, od vsakega po \$300 odškodnine, čeravno Brady premogovna korporacija ne more zahtevati od nas niti centa odškodnine.

Dne 12. junija smo poklicani v našo sodnjo, da moramo pelediti poročila. Kaj takega je pač težko sodniku soditi, ko ne more dognati, da bi bila takega stranka le za cent okodovana. Naš zagovornik je iz Charlestowna, W. Va., od U. M. W. of A. M. slim, da sodnik ne bo sodil proti družbi, ker slednja ima vse zagovornike pri rokah in trgovali se na njeni strani, toda včasih temu se ne more in ne sme zgoditi take krivice.

Bržkone mislijo proti nam neperiti ravno tak proces kot so ga proti rudarjem na sodišču v Charlestownu. Glavni cilj družbe je, da bi nas pripravila na isto stališče kot smo bili pred vojno, ko so nakladali premog po 25c od tone. V vojnem času so nam pripoznali organizacijo U. M. W. of A., sedaj pa bi je radi sopes zdrobili. Ne podamo se, ker v stare sušnost ne maramo, naše stremljenje je v tem, da bomo le napredovali, pa ne nazadovali.

Dne 8. junija je bil v naši okolici javen shod vseh premogarjev. Govornik je bil predsednik 17. distrikta organizacije, Frank Keney, ki je dober borilec v organizaciji. Navduševal nas je na sloknot, da je zmaga gotovo naša. Tudi njega se je vodilo po zaporih radi nepristnosti v nastopih proti izkoriščevalcem, toda to mu ni vzelo poguma. Ponašvam, kakor je rekel on: "Stojmo trdno v naši organizaciji!" — Poročevalec.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Milwaukee, Wis. — V "D. Sloveniji" s dne 2. junija, stran 12, je najti pod naslovom "Odgovor na dopise v Prosveti in Proletarcu" izjavo g. Fr. Novaka, ki se glasi:

"Omenjena vsta se nahaja v blaginji takojšnjega socialističnega kluba."

Kot blaginjski kluba me veče dolžnost, da to odločno sanikam in odklanjam vsako odgovornost za dotični denar, ker do danes, 11. junija, ko to pišam, nisem prejel še nobene vste od g. F. Novaka. Toliko v pojmasmo javnosti, da ne bo letel sam na socialistični klub ali na mame.

Martin Rokli, blaginjski socialističnega kluba, 320 Virginia St., Milwaukee, Wis.

Johannesburg, Ill. — V šarnu U. M. W. of A., št. 11, s dne 1. junija je vest o banketu predsednika Hardinga, ki ga je priredil na čast magnatoma Garyju in Schwabu. Harding se je ob tej priliki s njima razgovarjal, kako naj bi uvedli v industriji osemurni delavnik. Ne vemo, ali Harding v resnici želi pomagati bedni raji po vsej industriji, ali so ga samo politične americe privedle do tega, da bi s tem pridobil ime nekakega odrešenika od strani delavcev, ki še garajo po 12 ur na dan za nenasični trust.

Garyjev odgovor na Hardingovo vprašanje je bil, da se osemurni delavnik ne more uvesti po vsej industriji, ker v tej industriji največ delajo inozemski delavci, ki sami zahtevajo 12 urni delavnik, samo da morejo več zaslužiti, da si kaj prihranijo in morejo po nekaj letih oditi v staro domovino ter tam živeti ostali del svojega življenja.

To je jako lep izgovor pred mr. Hardingom in tudi za inozemce, ki garajo za Garyja ter njemu enake trustjane, aki bi bilo vse to resnično. Predsednik Harding sam ve, da to ni resnica in tudi s prstom ne bo več ganil, da bi se odpovedal mučenikom, ki garajo 12 urni delavnik za tako malo plačo, da jim ni mogoče preživljati svojih družin, kaj šele prirediti toliko, da bi lahko odšli na pokoj v domovino. V Pittsburghu, Pa., poznam več ljudi, ki so prišli s mano iz stare domovine leta 1898 in mnogi jih je, ki se še prej prišli. Ti ljudje garajo neprestano. Mužjo se po 12 do 13 ur na dan, a gotov sem, da jih ni med njimi dosti, da so ves ta čas prihranili za povratek v domovino, kaj šele, da bi šli tja v pokoj.

Če bi Harding ali sam Gary pozvala skupaj delavce celoga trsta in jim dala na glasovanje, naj volijo za 8 ali 12 urni delavnik, mislim in sem prepričan, da bi se izjavili za osemurni delavnik s pretežno večino. V resnici je še kopica ljudi, ki pravijo, da bi ne mogli ničesar napraviti pri osemurnem delavniku in to moramo priznati vsi delavci. Toda kaj je temu vzrok? Po izjavi, ki je v

dal Gary Harding bi moral je-klaški trust znižati plačo še za 50 odstotkov, potem bi bili šele delavci pripriljeni delati 24 ur, kar bi pa bilo gotovo najboljši povolji Garyju in Schwabu ter drugim trustjanom.

Kako se godi jeklarskim delavcem v toplinsah in tovarnah, mi ni prav dobro znano, ker po delavskih listih se ne oglašajo jeklarski delavci, da bi podajali poročila. Vseoka ne vem, toda to vem, da Slovek, ki dela po 12 ur ne more, niti nima časa, da bi se bavil s pisanjem. V dokar nam je stavka iz leta 1919 v jeklarski industriji, da ni tako kakor Gary izpoveduje. To so nam dokazale zahteve delavcev. Prva zahteva tedaj je bila za osemurni delavnik, kar znači, da so Garyjeve injave lažnjive in ravnotako Hardingove niso resnične, ko pravi, da je prijatelj delavca. Če bi bil on te, kar izjavlja, dal bi preiskati, koliko je resnice na Garyjevi izjavi.

Premogarji stavkamo še deset tednov, ne radi prenajedenja, temveč radi tega, da dobimo ono, do česar smo po vseh naravnih zakonih upravičeni, to je življenje. Življenje sedaj obstoji v plači, ki jo zaslužimo. Večkrat slišimo, da bo Harding vzel našo zaščito v roko in rešil spor. Več kot prepričan sem, da od tam ne bomo dobili pomoči, ne od njega in ne njegove administracije. Pomoč je leteča same v nas samih in naši solidarnosti. Tako tu je jeklarski delavec ne bodo dobili pomoči od drugih kakor že ponovijo borbo, ki so jo pričeli leta 1919. To ni mogoče drugače kot pod okriljem mogočne organizacije. Solidarnost in organizacija, v njih je rešitev za delavstvo, zato bi ju nikdar ne smelo opustiti. V slogi je rešitev. Rad bi slišal, kaj nameravajo jeklarski delavci za v bodoče. — Anton Štrgal.

Dopis iz Primorja.

Cerkno, Julijana, Benedikta. — Znaniti bo koga zanimalo, da malo poročam o tukajšnjih razmerah.

Takoj ko sem prišel v Trst, se me je polotil nekaj dolgčas in nekako tuje sem se počutil, da sem se takoj misli vrniti. Šel sem na postajo. Prosteri so bili nezakurjeni in mrli, nikjer prostora za sedeti in policije toliko, da se mora Slovek pasiti, da ne stopi na noge "moja postava". Številnih postopajočih faktinov kar mrgoli, ki pasijo na dolece iz Amerike, prijazni so s njimi in kakor le moreje spravijo kaj iz njih. Če jim Slovek aladi in se jim da zapeljati, je neurečen.

Od Trsta proti Sv. Luciji, koder sem se vozil po železnici, sem opazil samo italijanske službenice, Slovenci si izgubili službe in na njih mesta so nastanili ljudi iz krajevinske. Kako postopajo tu Slovenci, ni lahko popisati, vendar je dovolj povedano, da v Ameriki celo za živino boljše postopajo kakor tu s domačini. Civilizacija, o kateri so peli take slovošpeve je zelo borna, Slovek bi lahko rekel, da mesto nje je barbarizem.

Na svetega Marka dan sem prišel v Cerkno. Semeni je bil in praznovanje, pri tem pa so morali seveda tudi noče nositi po rokah. Polcija je bila takoj na mestu in aretirali so jih par. Cela vas je hitela za aretirancem in karabinerji, kot bi prvič videli kaj takega. Nisem se mogel načuditi spremembi. Kam sem prišel? Zdi se mi kakor v kako južno italijansko vas s najbednejšimi ignoranti.

Smo ravno na meji Italije in Jugoslavije in kamor Slovek stopi, areča tropico policajev, karabinerjev ali finančnih stražnikov. Od ene strani so Italijani od druge pa Jugoslovani, da se Slovek akoraj nikamor ne upa, ker povsod se stagne iz kakega grma obojen čuvaj.

Ljudi sicer ne vidim, da bi živeli v velikem pomanjkanju, toda velika nezadovoljnost vlada med njimi s sedanjimi razmerami. Od sedanjih vlad nimajo veliko pričakovati, kajti še vedno imata pri obeh, italijanski ali jugoslovanski vladi, duhovščina in druga reskoja vse moč v rokah. O neki napredni akciji Slovek ne sme ničesar spregovoriti, sicer bi ga kmalu pričeli prezirati in od strani vlade bi imel stitnosti. Obmejna jugoslovanska straza so sami Wranglevei, ki neprestano patrolirajo na meji. Take so razmere dandanes v naših nekdanjih mirnih gorah s nekdanjimi zadovoljnimi in poštenimi prebivalstvom. V Ameriki ima delavstvo hude

Meteoriti.

Prohibiški agent za Illinois po imenu Nutt poroča v Washington, da je Chicago zdaj "suh kot Sahara."

In njegovo ime je Nutt!

Ameriški sindikat v New Yorku je kupil "Spomine" Viljema Hohenzollerna za \$250,000. — Ker je vojni protiprijatelni zakon še vedno v veljavi na politične jetnike, mora biti tudi za sindikate, ki kupujejo rokopise od bivšega kaiserja in vrhovnega sovražnika Združenih držav, Kje si, mogočni justični aparat, ali ne boš nič mlet!

Kdor ima 48 dolarjev — ima milijon avstrijskih kron. Tak milijonar je mogoče tudi Ethin Kristan v stari domovini, katerega kanibal Kasimir vsak dan trikrat počre zaradi njegovih "milijonov", čeprav ne verjamemo, da ima Ethin 48 dolarjev. Takih "milijonarjev" je lahko več. Tudi farna šola na 22. cesti bo stala milijone, če se računa na avstrijske krona — ampak teh milijonov ne bo plačal oče Kasimir, marveč farani.

Največje sodišče se ravna po znanom reku: Naplačaj svoje prijatelje in kasnuj svoje sovražnike!

Isa barbertonskega Kanala: Cenjeni K. T. B.! — Ali se nič ne bojite za javno lastnino tam v Chicagu? Kaj če idijotaki Kasimir zdvija po čikaških ulicah in vam podere brzojavne drogeve, cestne svetilke itd.? Pri vseh Kasimirjevih nunaš (ne vem, koliko jih je), ali res nimate v ilinjski metropoli nobene poboljševalnice, oziroma umobolnice? Pri nas v Ohio bi mu dobre stregli. Moj nasvet bi bil, da se Kasimir oženi; to bi bilo edino zdravlje zanj. Ako se to zgodi, mi sporočite. "Ohoet" starega "počarja" tudi mene veselil. — Čitatelj slovenščine.

Gompers je najboljši delavski voditelj, kar se jih še imeli ameriški — kapitalisti.

"Boj se Boga in streljaj dobro!"
To je geslo dobrih, vernih Irceev. Ker se boje Boga se dobre streljajo, bodo vsakakor kmalu vsi Ircei v nebesih. Kaj jim je treba republike?

"Amerika je evropsizirana. Evropa je balkanizirana in Balkan je barbariziran". — Leon Trocki.

V frančiškanskem kurniku na 22. cesti čepi neki dohtar, ki se od časa do časa udari s kladivom po glavi in potem — med sladkim brenčanjem po ušesih — se po latinaku pridruže. Zadržni je šla mimo neka pobožna mamica in se je prekrizala ter pripognila leve koleno, mialeč, da frančiškanski dohtar moli. Dohtar jo je videl in zarežal nanjo po latinaku: Kaj boš, salamenska baba, vidiš, mi znamo latinako, ti in tvoja zabita šlahta pa ne zna! — Mamica se je pa še bolj križala. Frančiškanska izobrazba!

(Zadržni je dohtar pokazal, da še ima knjižico s latinakimi citati, toda nemške knjižice nima, zato je nemški citat zapisal narobe.)

Frančiškanski paraziti se ponujajo delavcem za rešitelje in voditelje — good night!

K. T. B.

LINČARJI LOVE UMORA OB-DOLŽNEGA ARESTANTA.

Jackson, Mich. — Precejšnje število avtomobilov je zapustilo Jackson, v katerih so sedeli mošje in žene in ki so izjavili, da se hočejo polastiti George Streuba, o katerem gre vest, da je prišel, da je umoril gđd. Alice Mallett. V splošnem sodijo, da se Straub nahaja v okrajni ječi okraja Ing-ham v Masonu in ne v Lansingu. Jtetičarji so že enkrat pregnali cestno drhal s bombami, ki povzročajo solze.

boje s kapitalisti, tu pa jih ima revni narod s imperialisti.

Ali bo kdaj spregledal siromski narod, ali bo kmalaj tako gledal skoki prste, da ga bo tlačil "vikji". Premogarji imate sedaj v Ameriki veliko stavko in štim vam skrajšanje zmage. Solidarni bodite in dosegi je boate. Ponašvam vse čitatelje Prosvete. — J. P. stari premogar.

